

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

На сучасному етапі розвитку науки, культури та техніки знання іноземної мови є обов'язковим для спеціаліста будь-якого профілю. В зв'язку з зростаючою необхідністю комунікативної компетенції в сучасному професійному суспільстві зростає роль іншомовної підготовки студентів. Тому у відповідності зі стандартом дисципліни «Англійська мова» в неможливому вузі навчання іноземній мові має носити комунікативно-орієнтований та професійно-орієнтований характер. Метою дисципліни є оволодіння студентами технічних спеціальностей високого рівня комунікативної компетенції, який дає можливість використовувати іноземну мову практично в професійній діяльності, а також в цілях самоосвіти. Відповідно стандартам спеціаліст повинен бути готовий до налагодження міжкультурних наукових зв'язків, участі в міжнародних конференціях, вивчення іноземного досвіду в певній галузі науки, техніки, культури, а також для здійснення ділових і партнерських контактів, що вимагає від технічних спеціальностей знання іноземної мови [5, с. 204].

Важливим фактором є те, що студенти неможливих вузів виявляють зацікавленість і готовність до подальшого вивчення іноземних мов, розуміють важливість їхнього вивчення. Основними мотивами для вивчення іноземної мови є подальше навчання в магістратурі та аспірантурі, спілкування з іноземцями закордоном, майбутнє працевлаштування [5, с. 204].

На нашу думку, взаємодія гуманітарних та фахових дисциплін допоможе підготувати висококваліфікованих спеціалістів, готових до вирішення професійних, професійно-комунікативних та інженерно-технічних проблем.

Ми вважаємо, що для готовності студентів неможливих ВНЗ до спілкування на міжнародному рівні формування професійної іншомовної компетентності має відбуватися інтегровано, у поєднанні з технічними та гуманітарними дисциплінами ВНЗ. Ми керуємося тим, що центральною ідеєю інтегрованого підходу є розвиток критичного мислення як конструктивної інтелектуальної діяльності. Деякі науковці вбачають в інтеграції навчання не тільки засіб формування гнучкої та продуктивної думки, але й засіб дій узагальнених способів (О. Кабанова-Меллер, І. Малафійк, М. Махмутов). Вчені довели, що навчальний процес значно активізується, якщо поряд з іншими чинниками використовуються міжпредметні зв'язки. У тих, хто навчається, виявляються нові резерви сприйняття, мовлення, взаємозв'язків логічного й образного мислення в

навчальному пізнанні; формування пізнавальної активності; самостійність навчальної діяльності й інтересів студентів; створення умов для формування світогляду; розширення знань та накопичення досвіду і можливості його використання у професійно-комунікативній діяльності.

Вирішити проблему інтеграції знань сьогодні можливо лише опираючись на ідею цілісності процесу навчання, тобто єдності його мети, змісту, засобів, методів та організаційних форм. Зокрема, інтегроване навчання сприяє не лише систематичності та наступності у вивченні основ наук, а й підсилює науковість навчання і його зв'язок з практикою, підвищує пізнавальну активність студентів, допомагає у виборі засобів індивідуального підходу у вирішенні проблем комунікативного та професійного характеру і робить знання більш доступними й міцнішими [4, с. 12].

Будь-яка спеціальність немовного ВНЗ, у тому числі й гуманітарна, розкривається через призму двох понять: гуманізації та гуманітаризації. Зупинимося на цих категоріях докладніше.

Тлумачні словники пояснюють гуманізацію як поширення утвердження гуманістичних принципів у будь-якій сфері суспільного життя, а гуманітаризацію – як упровадження, посилення гуманітарних, тобто тих, що належать до суспільних наук, які вивчають людину та її культуру у різноманітних сферах життєдіяльності людини [7, с. 10].

У словниках з педагогіки так пояснюються поняття гуманізації та гуманітаризації в освіті:

Гуманізація освіти – центральна складова нового педагогічного мислення, що передбачає поширення ідей гуманізму на зміст, форми і методи навчання; створення найсприятливіших умов для розкриття та розвитку здібностей і обдарувань людини, вільного та всебічного розвитку її особистості, залучення її до активної участі в житті суспільства [7, с. 12].

Гуманітаризація освіти – переорієнтація освіти з предметно-змістового принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу та насамперед – світу культури, світу людини, тобто встановлення гармонійної рівноваги між природничо-математичними та гуманітарними циклами в навчанні з метою розвитку в кожному курсантові духовно багату особистість з гуманітарним мисленням.

З даних визначень можна зробити висновок, що використання інноваційних технологій та методів навчання в процесі вивчення гуманітарних дисциплін забезпечують вирішення освітніх завдань – підвищення пізнавальної активності студентів; розвиток творчих здібностей та мислення; активізація самостійної діяльності; розвиток комунікативно-емоційної сфери особистості; формування позитивної навчальної мотивації; ефективне засвоєння великого обсягу навчальної інформації; розвиток пізнавальних процесів (мовлення, пам'яті, мислення); розкриття особистісно-індивідуальних можливостей і визначення умов для їх прояву та розвитку.

Слід також зазначити, що застосування дослідницьких і пошукових технологій навчання допомагає студентам осмислено ставити власні цілі, планувати хід виконання завдань, виконувати практичні завдання, оцінювати

і пояснювати отримані результати. Тобто використання цих технологій дозволяє значною мірою реалізувати риси компетентного підходу, домогтися результату, оптимального для кожного студента [7, с. 14].

Таким чином, розвиваючи необхідні професійні компетенції випускника немовного ВНЗ засобами дисципліни гуманітарного циклу, вирішується одна з найважливіших, проблем сучасної вищої освіти – підготовка фахівців, готових до соціальної та академічної мобільності і компетентних у професійному відношенні. Ефективність формування професійно-комунікативної компетентності майбутнього фахівця забезпечується за допомогою використання активних методів навчання, адекватно відображають зміст і структуру іншомовної комунікативної компетентності [4: с. 10].

Тому в умовах міжнародного співробітництва актуальною є проблема формування професійно-комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Однак незважаючи на зростаючу роль іноземної мови, перед викладачами та студентами немовних вузів стоїть проблема обмеженої кількості годин, виділеної на вивчення іноземної мови. Саме тому в таких умовах повинні використовуватися саме ті методи та технології навчання, застосування яких сприятиме раціональному використанню часу відведеному на проведення практичних занять та самостійної роботи студентів, яка набуває особливої актуальності при вивченні іноземної мови, оскільки стимулює студентів до роботи з необхідною спеціалізованою літературою, виробляє навички самостійного опрацювання матеріалу. Тільки практико-орієнтоване навчання відповідає вимогам сучасного життя та сприяє формуванню особистості майбутнього професіонала [8, с. 194].

У сучасній методиці навчання іноземної мови термін технологія навчання використовується для позначення сукупності прийомів організації роботи викладача, за допомогою яких найкраще досягаються поставлені на занятті цілі навчання.

У вітчизняній і зарубіжній методиках навчання іноземної мови більшого поширення набувають інноваційні технології, зокрема технології змішаного навчання, які надають вивченню іноземної мови комунікативний характер і роблять весь процес вивчення нової мови втомивованим та цікавим [2, с. 14].

Обираючи технології навчання, викладачу слід пам'ятати, що найефективнішими при вивченні іноземної мови є технології з наступним характером:

- результативність (чому навчилися студенти на занятті);
- економність (скільки часу пішло на досягнення поставленої мети, скільки зусиль було витрачено студентами на оволодіння матеріалом заняття);
- ергономічність (наскільки на занятті створений сприятливий емоційний мікроклімат для навчання – без перевантажень і перевтоми з боку вчителя та студентів);

- мотиваційність (наскільки цікаво було студентам на занятті якою мірою кожен з них зміг реалізувати свої знання, вміння та навички) [2, с. 14].

Ряд науковців вважають, що навчання іноземної мови повинне мати проблемний характер, тобто студенти мають бути забезпеченні можливістю «відкривати» знання і чітко розуміти, для чого їм це потрібно, як ними можна скористатися у реальних життєвих ситуаціях.

Звідси впливає необхідність використання Task-Based Techniques, що стимулюють самостійну діяльність студентів. Сутність технології полягає в обов'язковій наявності певної «прогалини», яка і створює проблемний характер спілкування [2, с. 16].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернацька О. В. Моделювання ситуацій професійної діяльності у навчанні іноземної мови у вищому навчальному закладі військового профілю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. В. Бернацька. – Київ, 2004. – 21 с.

2. Калініна Л.В., Безверха О.Д., Кузьменко О.А., Антонюк Д.С., Умінська А.П. Використання технологій змішаного навчання у процесі викладання іноземних мов: Навчально-методичний посібник. – Житомир: Арт Майстер, 2016. – 127 с.

3. Калініна Л. В., Петранговська Н. Р., Щерба Н. С. Комплексні комп'ютерні лабораторні роботи як засіб самостійної методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови : Навчально-методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2015. – 164 с.

4. Маслак Л. П. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх офіцерів радіоінженерних спеціальностей : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Л. П. Маслак. – Житомир, 2010. – 18 с.

5. Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2012. – 232 с.

6. Мечнікова І. І. Динаміка самовдосконалення майбутнього офіцера у вищому військовому навчальному закладі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна психологія" / І. І. Мечнікова. – К., 2003. – 20 с.

7. Павленко А. В. Формування загальнокультурної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Павленко Анна Юріївна ; Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2015. – 20 с.

8. Сунцова Е.Н. Выбор методов обучения студентов неязыкового вуза иностранному языку в условиях ограниченности учебного времени [Текст] / Е.Н. Сунцова // Молодой ученый. — 2011. — №1. — С. 232-234.